Z českých mlýnů

Napsal Karel Tůma.

Proč pan otec Trmal neplatil.

Ještě než zalezlo za borový kopec, který se dívá s patra na tu klopotnou nuzotu královského věnného města L., vyhřívalo srpnové sluníčko "táboritského" roku 1868 z dlouhé chvíle kvetoucí kaktusy na zamřížených oknech sl. berního úřadu; ale musilo si dát na své teplé paprsky dobrý pozor, aby si to šmidry nespletly a neměly snad i páně berního ouhledný nos k hrůze všech botaniků také za druh kaktusových květů; neboť čtverák co chvíli mezi nimi se nachomýt' jakoby se chtěl s nimi měřit, zdali co do ohnivé barvy nebo co do těch štětiček a chloupků vůkol, nevím, — ale zkrátka, připlétal se co chvíli mezi ně tak důkladně, že vida! tu hloupou včelu — patrně nějaký trubec — jak mlsně na něj dotírá, jakoby pel a — rapé byla jedna sladkost'. Ohrožený nos páně berního před tímto attentátem ovšem honem reteroval do vnitra kanceláře, obrátil se mrzutě na vyčouhlého pana kancelistu, zavrtěl hlavou svého živitele a doprovázel pohnutím nozder její povzdech: "Tohle je kuriós: druhý den a ten muž vyslaný do Oborského se nevrací!"

"A taky se,myslím, tak brzy nevrátí!" prohodil pan Pazdírek, — tak se jmenoval náš kancelista, — nadzvedl hlavu z fasciklů, zastrčil si brkové péro za ucho a nataht' se na židli jak — ne široký nebyl, ale tak dlouhý.

"Myslíte, že jako bude Trmal dopálen, že jsme mu poslali vojáka na exekuci a nebude teprv platit?"

"Toť se ví, že bude mít dopal," usmíval se kancelista jako satyr, "takový boháč dostat vojáka pro dlužnou daň, to dělá v obci ňáké oko; já bych měl sám dopal, kdyby se mi to stalo a kdybych si pomyslil, že jsem býval vždycky s panem berním jedna ruka, taková kopuletá známost, staří střelci, tarokáři a kuželkáři."

Pan berní byl jako na trní. Nacpával do svého "kaktusu" šňupec za šňupcem a bránil se nakvašeně:

"To by byl česnek, kdyby takhle mluvil a ne ten rozumný Trmal, jak ho znám! Což pak jsme nečekali, pokud jen se mohlo čekat? Což pak jsme se ho ještě málo naupomínali? Ještě po vojáku jsem mu poslal extra lístek, kde mu jako starý kamarád Nimrod kamarádsky vykládám, by nedělal daremně hlouposti, nýbrž ten pakatýlek zapravil, an přece ví, jako z muk očistcových není vykoupení kromě dá-li se duše na pokání, tak že také od dlužné daně není pomoci, než když se zaplatí. Ale šlak ví, co mu to vjelo do kotrby."

"Nu co! Ten Řipský tábor a ta deklarace. Což pak se nepamatujete, jak jsme tam u něho posledně byli na Oborském a při kuželkách jak přišla řeč na ten tábor? Jak si nás dobíral, že prý brzo zavřeme krám, poněvadž Češi teď znají své staré právo, že nesmí jim nikdo ukládati daně než český sněm? Jen se pamatujte, jak vás strašil: od nynějška že nedá dobrovolně ani krejcaru, že ustoupí jen moci."

"Ale hlouposti, řeč se mluví, a pivo se pije. Po honbě, při kuželkách a při vědýrku plzeňského, kdo pak to bude brát do opravdy?!"

"Než, jak figura ukazuje," poznamenal jizlivý kancelista, "pan otec Trmal to bere. Dluhuje daň a neplatí, at' upomínáme jak upomínáme, nedá se vidět, nechá si poslat vojáka na exekuci a živí ho tam a bude ho živit třeba půl věčnosti."

"A nechá to dojít k nejhoršímu ne?" rozkřikl se pan berní celý jen hoře.

"Nepochybně!" odpověděl hubený kancelista zcela klidně, ale tak, že to panu bernímu vjelo až do lopatek.

Hrozné slovo tohle: "Nepochybně!" Není to sice ještě žádná absolutní jistota, ale může to znamenat hrozitánské věci! Může to znamenat: utrum po těch krásných nedělních výletech do pohostinného, věčně veselého Oborského mlýna, utrum po těch krásných zábavách a vtipným a bodrým panem otcem Trmalem, který byl kdysi [illegible] a nemá tašlice; utrum po té božské polívčičce z rozsekaných holoubat, kterou znala jen buclatá panímaminka mlynářka vařit, utrum po těch rachotících kuželkách na ostrově za mlýnem, při nichž plzeňské tak znamenitě chutnalo jako nikde jinde; a což nejhorší: utrum na věky po té veselé bouchanici do koroptví a do ušáků, lichž bylo v revíru Trmalově jako špačků a koček." — —

"Je to palice!" zabrumlal po třech dnech zase pan berní z čista jasna na hubeného svého kancelistu.

"Kdo?"

"Inu kdo! Jak se jen tak můžete ptát? Kdo jiný, než ten Trmal. Kdyby neměl! Ale takový zazobaný plavajzník, a nechá si pro takový pakatel dělat takovou ostudu!"

"Povídám: trucuje."

"Ale to jsou hloupé trucy" — rozkohoutil se pan berní — "čerchmana-li si vytrucuje? Zítra máme trh, uvidíte, že přijde a zaplatí."

"Vederemo!" prohodil zase jen kancelista svým štiplavým hlasem, až to pana berního bodlo.

Nadešla sobota; pan berní schválně si dnes přivstal, i procházel se od půl sedmé do osmé stále mezi selskými vozy s obilím po náměstí, jakoby chtěl začít sám v obilí handlovat; ale vše marno: Trmalova čepice nikde k zahlédnutí! Mohlo-li mu již tohle ranní sklapnutí zkazit apetýt, což teprv když přijde v poledne domů a panička mu zvěstuje, že tu byl — prášek z Oborského mlýna se vzkázáním od pana otce, že si zejtra vyjdou na koroptve, aby pan berní najisto si přišel vystřelit! Jindy, dostat podobné "echo" z Oborského, hned celý radostí zazářil a každá žilka v něm okřála; to hned obhlédával munici, brašnu, pušku, řemínky i lovecké boty, je-li vše v pořádku, slovem, to hned míval "appell" jako každý pravý zapálený Nimrod. Ale dnes — chyba lávky! Kdyby ho byla znejmilejší církev polívkou opařila, chudák nemohl by ulekaněji koukat než kouká. Ani nedutal, ale samou roztržitostí podával nejmladšímu pětiletému synátorku šňupec a namáčel si kyselou okurku do polévky. Co si měl jen o tomto kousku Trmalově zase pomyslit?! Neplatí, dá si dělat ostudu s exekucí, nechá si tam týden vojáka na krku, a uprostřed všeho toho okázalého demonstrativního, oposičního trucu — zve ho na koroptve! Jak pak by tam mohl jít — jak pak by to vypadalo: voják na exekuci a berní zároveň hostem ve mlýně! Ne ne, to absolutně nejde, co by tomu říkal svět? Tomu ale rozumí Trmal taky a proto je to vlastně od něho kujónství, touhle pozvánkou na zejtřejší koroptve si ho chce dobírat, chce ho škádlit a dráždit paličák paličatá! Anebo snad naposled? Věru — to by mohlo taky být, že Trmal přišel konečně k rozumu a že pošle odpoledne dlužnou daň!! — utěšoval se v duchu pan berní, až mu blahá útěcha vyluzovala líbezný úsměv na tváři.

"Co pak to zase máš?" vyzvídala všímavá polovice. "Jistě zas nějakou povedenou anekdotku!"

"Toť víš," přisvědčoval vesele náš šťastný papínek a honem si na nějakou říznou vzpomínal; ale jak již to s těmi prožluklými anekdotami bývá, zrovna když jich potřebujem jako soli, žádná nenapadne a kdybyste za ni dukát dali! — Ani si nevším', že vypil černou kávu neoslazenou jako pelyněk, a honem se uveleboval na pohovku, aby si odbyl svého odpoledního "špačka," jak té půlhodince sladkého zdřímnutí mezi druhou a třetí a mezi čtyřmi dětmi říkával. Rázem třetí hodiny už byl v kanceláři a jak měl chvíli pokdy, už zas mezi — kaktusy. Ale ať vyčkával jak vyčkával, ten zatrolený, zatvrzelý paličák nešel a nepřišel a neposlal ani vindry! Po radostném vzrušení takováhle hořkosť sklamání! Toho odpůldne nepromluvil pan berní s Pazdírkem ani slova. K čemu také každému se svěřovat? Beztoho, — kdož pak může v tom vězet, kdož pak ví, zda-li naposled ten hubený kancelista sám Trmala nena — — ale ne, to není možná! Toť by byl krásný vděk za to, že ho brával tolikrát do Oborského na kuželky s sebou, ba že mu poskyt' skoro pokaždé něco z lovecké své kořisti, tu párek koroptví, tu zas cibuláčka, jak právě vybývalo.

Morous, učiněný morous opouštěl tentokrát pan berní o sedmé hodině večer kanceláři, neboť ke všemu vrtala mu hlavou ještě jiná trampota: Co řekne svojí, proč nepůjde k Trmalovi na hon? — Nastojte! On tedy pan berní doposud ani své vlastní ženě o celé affaiře s Trmalem necekl! Jsem jist, že veškeré pokolení Evino proto na pana berního zanevře, ale za to každý rozumný muž a svědomitý úředník dá mu úplně za pravdu. To tak, zasvětit naše ženy ve všechna naše úřední i neúřední tajemství! Jak by taková ženská pochopila, co je to úřední pořádek a povinnosť, k vůli níž se musí vést exekuce třeba proti Trmalovi, když si postaví hlavu a nechce platit daně. Vypeskovala by mu, že vyvedl hloupost', že daremně starého přítele urazil a hádala, by, Bůh ví proč si Trmal postavil hlavu. Neboť jak pak může ženská pochopit, co je to opposice, co je to české státní právo, ce je to passivní odpor a demonstrace? Totě aby měl několikahodinnou přednášku o státní vědě jako profesor Chlupp..... to by se mu chtělo! Nepověděl tedy své staré nic, aby to bylo kratší, a teď to — měl! Pozdržel se proto naschvál přes půlnoc v kasině a přišed domů ani zouvákem nezašramotil; ale nic naplat, druhého dne jen oči otevře, už tu nad ním panička a vesele mu prozpěvuje jeho zamilovanou: "Do pole, háje, muži, jonáci, honiti naše je potěšení!" Kdyby mu byl sbor kapucínů spustil contrabasem "Miserere", nebo "Den ten hněvu, den ten hrůzy" — milejší, věřte mi, milejší teď panu bernímu než tahle veselá lovecká!

"Holenku, já nejdu dnes nikam. Mám dopoledne túru, přijdou představení!" vzdychal.

"Eh však on tě Pazdírek zastane; zastal to ještě každou neděli....."

"Ale tentokrát nemůže, marodí zle, má zas ten svůj stržený hák!"

"A to je hloupé," mrzela se nemile překvapena panička; "já se tak těšila na nějakého zajíce nebo na koroptve, krom toho bych byla ráda, abys se tam u mlynářů zmínil, jak by děti potřebovaly trochu lesního vzduchu. — Stázička je taková slabá, Toník taky jako panádl, co by to mlynáři udělalo, kdyby si je tam vzali na zbytek prázdnin?"

"Eh, to se domluv sama, s tím já nechci nic mít," zabručel pan berní a chtěl se obrátit na druhou stranu; ale dostal co proto; necitelných, o rodinu se nestarajících otců; děti i žena by mohly na troud uschnout, — ne, jemu je kancelistův hák důležitější, on k vůli němu zůstane doma, urazí dlouholetého starého přítele mlynáře atd. atd.

Pro ten boží mír a na důkaz své citelnosti otcovské rozhodl se tedy náš ubohý pan berní, že odpoledne vezme celou familii "na Plzeňku," kde je taky dost stromoví a kde se také všem výborně dařilo, až tu nešťastnou náhodou přiběhne Stázička a Toník, každý s preclíkem v ruce:

"A — tafínku, koukej, tamhle pan Pazdírek hraje kuželky!"

Tatínek se nekouk', ale za to maminka; a — skutečně: Tamhle ten na smrt nemocný kancelista se svým strženým hákem — tluče do toho jako drvoštěp!! — Co si teď počít příští soboty, jestli Trmal nezaplatí a přece zase bude zváti na hon?.... A ten nešťastný husita skutečně neplatil, ale zase zval na hon!

Nebylo pomoci, teď se musil pan berní — rozstonat sám; ne si ce tak těžce jako před týdnem kancelista, ale pořádně se někde — nastudil, nejspíš v té studené registratuře, je celý jako rozlámaný; hlava ho bolí, zima ho rozráží, nohy má jako led.... A proto — — "do postele, do posteie!" komanduje starostlivá paní manželka, vzkáže do kanceláře, že je pan berní marod, vaří mu "lipové" a přivede ho do takového potu, že za noc pětkrát košile měnit musil a do rána byl jako pařená houska.

Ušel honu, ale za jakou cenu! Ne, nežli ještě jednou taková muka vystát, to raději se ženě ze všeho upřímně vyzná, at' už to dopadne jak chce! Ale ještě počká týden.

Třetí to už týden, co se ten muž z Oborského nevrací! Kaktusy už odkvetlé svěšují smutně své splihlé kalichy, ale také nos pana berního pořád smutněji a smutněji vyzírá mezi nimi na náměstí ode dne ke dni, až nadejde opět sobota. První otázka páně berního, jak ráno do kanceláře vstoupil:

"Ještě se Trmal nedal vidět?"

A kancelista zas jako struhadlo:

"Ani ho nenapadlo!"

Na to zas v poledne první otázka doma:

"Byl tu někdo z Oborského mlýna?"

"To víš, že byl: máš zejtra najisto přijít, dělají velký hon na zajíce."

"Velký hon na zajíce!! Tu přestávalo všecko. Za pět minut na to, ještě než se prostřelo, věděla žasnoucí paní berní celou historii od a až do z.

"A ty jeden dětino!" zasmála se utrápenému panu bernímu, šla do šifonéru a — vytáhla ze své tajné kasy tři desítky: "Tak těch 27 zl. 39½ kr. zaplať jednoduše zatím za mlynáře sám a je odbyto!"

Spasení své duše nebyl by vyslechl náš pan berní s blažším pocitem! Centy padaly mu s prsou, tak jako on radostí pad' své staré okolo krku. — A potom že ty ženské mají dlouhé vlasy, krátký rozum!

Celý omládlý zvěstoval odpoledne vítězoslavným hlasem skoprnělému kancelistovi novinu, že — že — Trmal zaplatil! Vysázel před ním peníze na půl krejcaru na svůj psací stůl, přepočítal, odvedl do pokladny a vyhotovil kvitanci, kterou si pečlivě schoval do náprsní kapsy. —

Příštího pak jitra již o půl sedmé z rána, křepek a svěží, jako to veselé ráno samo, cupal s puškou a loveckou brašnou, item s kvitancí a zbrojním pasem statečně podle potoku k Oborskému. Dorazil tam na minutu: pan otec už stál se svými oběma syny a se stárkem před mlejnicí, všickni si řídili své dvojky, zatím co prášek řídil kluky-honce jako generál.

"Aj, pan berní! Na zdar! Na zdar!" zavznělo to vesele ze čtverých hrdel a pan otec srdečně mu popošel vstříc:

"Což pak jste dělal, pane berní, takovou drahotu?"

"Ještě se ptejte, vy, vy jedna třícoulová lebko," durdil se a hrozil žertem pan berní, "vy jeden rebelante: proč pak jste neplatil?! Nechá si tu tři neděle vojáka pro ostudu na krku a zve mne při tom na hony."

"Ale dovolte....." chtěl něco s velkým smíchem namítnouti pan otec.

"Nic nedovolím", horlil pan berní, "tuhle máte kvitanci a kde je ten voják? At' se spakuje v tu chvíli a sakumpak domů!"

"Ale já nechci!" zvolal pan otec Trmal, až v panu berním hrklo.

"A proč ne?"

"Inu poněvadž se mi ten pašák náramně dobře hodí! Měl jsem už všechno nádobí rozbité, tu přijde on — a šikovný chlapina — bednář, nadělal mi tu z dlouhé chvíle za ten trochet stravy, za těch pět krejcarů denně a nějakou tu sklenku pálenky — násypek, čtvrtcí, kbelíků a škopků, že to po čas svého hospodářství nespotřebuju! To jste mne dokonce nedomrzel, že jste mi ho poslal, naopak, jen mi ho tu ještě nechte ňáký týden!".

Pan berní vrávoral:

"A proto tedy jste tedy neplatil?!"

"Nu tot' se rozumí," smál se šelma mlynář. "Každé proč má své proto!"

"Člověče, vy jste — česnek!"

Vymknutiny často jsou následky přiskřípnutí, a oboje jsou bolestnými. St. Jacobs Oil vyhojí rychle a jistě.

VYHAZUJETE PENÍZE, pak-li kupujete zahradní keře a stromky obvyklým starým spůsobem. Zaručujeme vám polovici úspory, když objednáte přímo od nás. th22m3

CHCEME VAŠE JMÉNO a zašleme Vám ten nejpoučnější a nejkvostnější katalog, který vás pouči, jaké trvale a dobré keře a stromky voliti, jak sázet, očkovat a obstřihovat všechny druhy stromů a keřů.

Pěstujeme v rozsáhlých rozměrech ovocné stromky, keře, růže a ozdobné stromoví, však chceme prodávati vše přímo kupujícím. Pište si o náš katalog, který zasíláme úplně zdarma.

Sioux City Seed & Nursery Co.
Sioux City, Ia.

Pěstujte tukuřici s rozumem
...a snadno můžete skliditi...
70 AŽ 100 BUŠLŮ PO AKRU
to jest když nasázíte tu pravou a sice buďto EARLY YELLOW ROSE aneb SNOW FLAKE WHITE, kteréžto druhy jedině k dostání jsou u
J. B. ARMSTRONG,
krále kukuřice
...v Shenandoah, Ia.
CENY pro 1898: $1.50 buš., pytel 10 centů; při 5 bušlech dám pytle zdarma. Zašlete lístek v kolkách pro každý druh na ukázku a přiložím k zásilce té kulíku "Hints on Corn Growing" Pište česky, německy aneb anglicky. dt 33-1ab

Seznam hudebnin.

K dostání za hotové v knihkupectví Pokroku Záp.

Česká veselost; sbírka původ. humoristických zpěvů a scén pro dva tři i více hlasů s průvodem piana. Sbírku tuto jedinou svého druhu, můžeme vřele odporučiti ct. spolkům zábavním a ochotnickým, neboť obsahuje hojnost příhodných komických výstupů k zábavám, besedám atd. Máme na skladě následující sešity:

2. Operace, komický trojzpěv pro 3 mužské hlasy $1.00

7. Polka pro merlotiny čili brkačky; hudební žert pro 4 mužské hlasy, s průvodem piana..... 50c

9. Roznášeči kultůry, komické duetto pro tenor a bas, s prův. piana..... 80c

15. Bubřil a Záducha, komické duetto pro nižší a vyšší hlas $1.00

Besední koncerty; sbírka původních skladeb, obsahující:

1. Pozdrav do vlasti, píseň na slova Bol. Jablonského, pro sext upravil V. Zoula, (v Clevelandu O.) Cena partitury i hlasů..... $1.00

2. Šumařský trojlístek, hudební žert pro 2 klarinety a fagot..... 75c

Kinder Klavier Schule, Vorübungen W Schwartz; cena 80c.

Láska Pyšišvorova; komické dueto pro 2 tentory s prův. piana. $1.25

Král Beludžistánie Ali Kabul Kandahar LXXII.; komická opereta. Cena partitury i textu. $1.35

4. Osudná píseň. (Hudba a p[illegible] jmenované činohře Elišky Peškov[illegible] div. her sv. 5.) .....

Hus a Žižka.

Krásné dva litografované obrazy, představující české velikány Husa a Žižku, hodící se pro spolkové a veřejné místnosti, jakož i pro rodiny, máme nyní na skladě. Prodáváme je oba po $1.00, aneb co premii k Pok. Západu za doplatek 50c. Pokrok Západu, Omaha, Neb.

Česká osada v Tony, Wis.

pozůstává z úrodných pozemků kolkolem, jest blízko města a jsou tu dobré školní budovy.

Pozemky stojí $4.00, až $6.00 akr a prodáváme je na mírné splátky.

Půda jest velmi bohatá na úrodu obilí a travin, jako jest jetel a timothy a tedy nadějná pro chov dobytka a ku založení mlékařství a máslařství.

Voda jest tu čistá a ponebí velmi zdravé. Příštího jara vystaven bude v Tony katolický kostel.

Mlýn a pila v Tony platí dobré ceny za dříví sáhové, jakož i za klády. dt33h22m1

O mapy a popis pište na

D. W. CASSEDAY,
Land Agent "Soo" Ry.,
Minneapolis, Minn.

Máme české jednatele, jež pozemky s vámi ochotně prohlédnout

PROČ... nepřičiníte se bez odkladu ZASTAVITI KRUTÝ KAŠEL?

Každý ze zkušenosti dobře ví, že suché stálé pokašlávání je velmi vysilujícím a že často je předchůdcem nebezpečného zánětu plícního aneb souchotin.

Proč měli byste připustiti, aby vaše zdraví aneb dokonce váš život byly ohrožovány, když několik jen dávek

Sýkorového Plícního Balsámu

zmírní zánět, uvolní, dopomůže vám ku pokojnému, osvěžujícímu spánku. Zaručujeme každou láhev léku tohoto, že poskytne vám uspokojení a úlevy, aneb vám peníze vrátíme.

Naleznete naši českou lékárnu na severo-západ. rohu 24. a N ul., So. Omaha, Neb., a jsme vždy připraveni zaručení našemu dostáti. SEYKORA'S LUNG BALSAM jest k dostání v každé lékárně aneb u nás v So. Omaha za 25c a 50c lahev.

VÁLEČNÉ ALBUM.

DĚJINY ANEFICKO-ŠPANĚLSKÉ VÁLKY V OBRAZECH.

JSOUCE přesvědčeni, že mnozí z čtenářů našich přejí si zachovati na památku vše, co vztahuje se k této památné události, zaopatřili jsme toto válečné album, kteréž doplňovati bude "Dějiny války," jež odběratelům co premii nabízíme a pozůstává z osmi sešitů a sice jak následuje:

SEŠIT VIII.

Tento sešit věnován jest výhradně generálům Miles a Merritt a jejich operací v Porto Rico a na Filipínách.

Obsah sešitu osmého jest jak následuje:

Cvičiště dělostřelecké blíže San Juan v Porto Rico. — Generál Merritt na můstku lodním na transportní lodi Newport, odjíždějе ze San Francisco do Manily. — Čtrnáctý pluk pěchoty Spojených Států v pevnosti Presidio v San Francisco. — Prodavač drůbeže v Porto Rico. — Kráska na Porto Rico. — Ulice setniny v táboře. — Komise pro Porto Rico. — Dvacátý kansaský pluk v San Francisku, ubírající se do tábora Merritt. — Naše vítězné lodě, dvoustránkové vyobrazení — Škola důstojnická. — Setnina B, 4. pluku missourského. — Lamp-Helio. — Obyvatelé filipínští. — "Seneca". — Tábor inženýrů. Dopravní lodě odjíždějící ze San Francisco do Manily.

SEŠIT PRVNÍ: Maine a její zničení.
SEŠIT DRUHÝ: První obětě války.
SEŠIT TŘETÍ: Boje u Manily.
SEŠIT ČTVRTÝ: Dobývání San Juan v Porto Rico a Morro pevnosti v Santiago de Cuba loďstvem admirála Sampsona.
SEŠIT PÁTÝ: Loď Merrimac a její potopení.
SEŠIT ŠESTÝ: Zničení loďstva Cerverova.
SEŠIT SEDMÝ: Výprava proti Santiagu a dobytí téhož.

Všech těchto osm sešitů překrásného tohoto válečného album, každý sešit o 16ti stranách, velkosti 11x13½ palcích, nabízíme našim předplatitelům co premii za nepatrný doplatek 30 centů.

Kdo si zvolí jinou premii a chtěl by též Válečné Album, tomu odešlem je za 80c. Jinak je cena $1.00.

Celkem budou obsahovati tyto sešity asi 200 krásných vyobrazení a můžeme ujistiti každého, že bude touto premií co nejlépe uspokojen.

Vydavatelstvo Pokroku Západu.